

Naglasni uzorci imenica (skupovi jedinica i jedinice) u suvremenim priručnicima hrvatskoga jezika

PROMJENLJIVI TIP						
1. PODTIP promjena tona	2. PODTIP promjena trajanja	3. PODTIP promjena tona i trajanja	4. PODTIP promjena mjesta	5. PODTIP promjena mjesta i tona	6. PODTIP promjena mjesta i trajanja	7. PODTIP promjena mjesta, tona i trajanja
10 + 9	3 + 6	6 + 8	2 + 1	1 + 3	1 + 3	1 + 1
<u>ròk</u> – ròkovi ¹ <u>gròš</u> – gròša (asistènt – asistènta) <u>stùp</u> – stùpa (doktorât – doktoráta) <u>grâtl</u> – u grâtu ² <u>òko</u> – òcima <u>mjesto</u> – mjesta <u>stvâr</u> – u stvâri <u>gòra</u> – gòre vòda – vòdi – vòde <u>djèca</u> – djèci ³	<u>dijète</u> – djèteta <u>prâse</u> – prâseta <u>čeljâle</u> – čeljâdeta	<u>ròg</u> – ròga – rògovi <u>stòl</u> – stòla <u>dòlac</u> – dòlci <u>grâna</u> – grâne – <u>grânama</u> i <u>grânama</u> glâva – glâvi i glâvi – glâve – glâvama i glâvama <u>nòć</u> – u nòći – nòći	<u>život</u> – živòta <u>prèzime</u> – prèzimèna	<u>râme</u> – ramèna	<u>jùnâk</u> – junâka	<u>vrijéme</u> – vrèmena – vremèna
<u>bâl</u> – bâla – bâlovi <u>bùt</u> – bùta – bùtovi <u>kîp</u> – kîpa – kîpovi <u>kòsac</u> – kòsci <u>jânjac</u> – jânjci <u>nòkat</u> – u nòktu – nòkti <u>bèdro</u> – bèdra <u>bîvno</u> – bîvna <u>mèso</u> – mésa	<u>lòm</u> – lòma – lòmovi <u>dòlac</u> – dòlca – dòlci; <u>stârac</u> – stârci stòlac – stòlca – stòlci <u>pàlac</u> – pâlca – pâlčevi; <u>òvan</u> – òvna – òvnovi	<u>lik</u> – lîka – likovi smjêr – smjêra – smjêrovi <u>hòd</u> – hòda – hòdovi <u>lònac</u> – lònca – lònci <u>šânac</u> – šâнца – šânci òvca – òvce gvòžđe – gvòžđa <u>râžanj</u> – râžnjevi	<u>bržac</u> – bržaca – bržaci – bržacâ <u>mlâdost</u> – u mlâdosti <u>planîna</u> – plâninu – plânine	<u>nèvrjéme</u> – nèvremena – nevremèna <u>mlâdost</u> – u mlâdosti <u>planîna</u> – plâninu – plânine	<u>bândit</u> – bandíti <u>poluvrijéme</u> – poluvrèmena – poluvremèna <u>međuvrijéme</u> – međivremena – međuvremèna	<u>bùnâr</u> – bunári

¹ Podcrtani su oni uzorci koji se mogu smatrati temeljnima te u koje se mogu uvrstiti i neki drugi koji su dosad u literaturi bili zasebno prikazivani. I među podcrtanima uočeni su manje plodni i oni koji su u nestajanju te neki novi na razvojnome pravcu.

² Masnim su slovima u ovome tabličnome prikazu označene paradigme u kojima je promjena naglasaka uvjetovana općim naglasnim pravilima, predvidljivima te morfološki i tvorbeno uvjetovanima pa ih nije potrebno uvrštavati u tipologiju.

³ Naglasni uzorci koji su zajednički monografiji *Naglasak u hrvatskome književnom jeziku* S. Vukušića, I. Zoričića i M. Grasselli-Vukušić iz 2007. (NHKJ) i ostalim suvremenim priručnicima raspodijeljeni su u jednome retku, a u sljedećemu su nizu uzorci koji nisu zabilježeni u NHKJ.

Daničićevi naglasni uzorci imenica (dopunjeni Maretićevim) i nova razdiobna načela

PROMJENLJIVI TIP (istomorfemske i neistomorfemske preinake)						
1. PODTIP ton	2. PODTIP trajanje	3. PODTIP ton i trajanje	4. PODTIP mjesto	5. PODTIP mjesto i ton	6. PODTIP mjesto i trajanje	7. PODTIP mjesto, ton i trajanje
<i>grōš – grōš⁴</i>	<i>déte – dèteta</i>	<i>rōg – rōga – rōgovi</i>	<i>život – živòta</i>	<i>ràne – ramèna</i>	<i>jùnāk – junáka</i>	<i>vréne – vrèmena – vremèna</i>
<i>stúp – stúpa – stúpovi</i>	<i>prâse – prâseta</i>	<i>stōl – stōla</i>	<i>kotàlac – kòtaoca</i>	<i>planîna – plāninu – plānine</i>	<i>táne – N pl. tanča⁶</i>	<i>d ñnār – d ñnāra – o d ñnāru – d ñnāri⁷</i>
<i>grâd – u grâdu – grâdovi – gradōva – gradōvima</i>	<i>čeljâde – G jd. čeljâdeta</i>	<i>dōlac – dōlci</i>	<i>grâna – grâne – grânama</i>	<i>čovèk – čovèka⁵</i>		
<i>ōko – očima</i>	<i>krâj – krâja – krâjevi – krajévā – krajévima</i>	<i>nōc – u nōci – nōci</i>				
<i>zvōno – zvōna</i>		<i>gvāde – gvāda</i>				
<i>stvâr – u stvâri</i>		<i>čovâk – čvârkovi</i>				
<i>glâva – glâvi – glâve – glâvama</i>						
<i>gōra – gōre</i>						
<i>vōda – vōdi – vōde</i>						
<i>djēca – djēci</i>						
<i>vēpar – vēprovi</i>						
<i>vâl – vâlovi – vâlōvā</i>						
<i>grōb – grōba – grōbovi – grōbōvā</i>						
<i>vîr – vîra – vîrovi</i>						
<i>mōmak – mōnci</i>						
<i>sōlad – sōlda</i>						
<i>bâtro – bâtra</i>						
<i>mēso – mēsa</i>						

⁴ Ovdje smo masnim slovima označili uzorke koji su ostali izvan pregleda u monografiji NHKJ.

⁵ Pored imenice *čovèk* Daničić je zabilježio i dubletu *čovèk*. Promjenu *čovèk – čovèka* nose još samo neka vlastita imena: Mìloš – Mìloša i Ūroš – Ūroša (što se u srpskome jeziku nazire i iz prezimena Milòšević, Uròšević).

⁶ *Táne – táneta – tanèta* uzorak je koji nije zabilježio Daničić, no na njega je upozorio Maretić u svojoj gramatici, a poslije i J. Matešić (1970.).

⁷ Takvu naglasnu smjenu Daničić bilježi još samo za imenicu *kòmād*. U Maretića je *dinār – dināri*.

